

**455 років від
дня виходу у світ
першої друкованої
книги «Апостол» у
Львові 1564 р.**

**БІБЛІОТЕКА МЕХАНІКО-
ТЕХНОЛОГІЧНОГО
ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ
ОНТУ**

«Апóстол» — богослужбова книга

«Апóстол» — богослужбова книга, що містить частини книг Старого й Нового Заповіту. З Нового Заповіту в ній містяться Діяння апостолів, Соборні послання та Послання апостола Павла, зі Старого — окремі стихи (алилуарії) з Псалтирі. Окрім того, в ньому поміщені загальні і недільні прокимни, і прокимни для особливих служб.

Автор Іван Федорович

Країна Україна

Мова церковнослов'янська

Жанр друкована Біблія

Місце Львів

Історія книги

Апостол — одна з найстародавніших богослужбових книг, що вміщує в собі Діяння святих апостолів, сім Соборних Послань та чотирнадцять Послань апостола Павла. Як і Богослужбове Євангеліє, текст Апостола розділений на зачала (розділення глав за змістом), але рахунок зачал ведеться для всіх частин книги. Як і в Євангелії, в Апостолі при кожному зачалі стоять зірочки, а під рисою вказуються дні та свята, коли вони мають читатися.

Зміст апостола

Діяння святих апостолів;

Соборне Послання святого апостола Якова;

Соборне Послання Перше святого апостола Петра;

Соборне Послання Друге святого апостола Петра;

Соборне Послання Перше святого апостола Іоана Богослова;

Соборне Послання Друге святого апостола Іоана Богослова;

Соборне Послання Третє святого апостола Іоана Богослова;

Соборне Послання святого апостола Юди;

До Римлян Послання святого апостола Павла;

До Коринфян Перше Послання святого апостола Павла;

До Коринфян Друге Послання святого апостола Павла;

Зміст апостола

До Галатів Послання святого апостола Павла;

До Ефесян Послання святого апостола Павла;

До Филип'ян Послання святого апостола Павла;

До Колос'ян Послання святого апостола Павла;

До Солун'ян Перше Послання святого апостола Павла;

До Солун'ян Друге Послання святого апостола Павла;

До Тимофія Перше Послання святого апостола Павла;

До Тимофія Друге Послання святого апостола Павла;

До Тита Послання святого апостола Павла;

До Філімона Послання святого апостола Павла;

До Євреїв Послання святого апостола Павла.

**«Апостол» поч. 17 ст. Переписаний з
«Апостола» Івана Федоровича 1574 року.
Музей Острозької академії. 2007 рік.**

Львівський Апостол Івана Федоровича

Іван Федорович працював над «Апостолом» у своїй львівській друкарні від 25 лютого 1573 до 15 лютого 1574. Містить традиційний церковнослов'янський переклад «Діянь і послань апостольських. Однак в українському першодруку є ряд відмінностей та нововведень: деякі додаткові гравюри, зокрема друкарська марка Івана Федоровича, що складається з двох частин: ліворуч — герб міста Львова, праворуч — знак самого першодрукаря та герб Григорія Ходкевича; зміни в гравюрному зображенні апостола Луки (автор можливо Лаврентій Филипович-Пухальський); наприкінці замість офіційної післямови вміщено написану Федоровим «Повість откуду начася и како совершися друкарня сія».

Автобіографічні матеріали тут підпорядковані публіцистичній меті: підняти соціальний престиж друкарства, розкрити його значення для суспільства і тим самим створити сприятливий клімат для видавничої діяльності. Пишучи, що в Москві йому і Мстиславцю «от многих началник і священоначалник» довелося зазнати переслідувань, Федорович підкреслює, що допомогу у Львові йому надали «мали ніції в ієрейском чину, інії ж неславнії в мирі». Відкинувши гонитву за багатством, першодрукар свідомо обрав інший шлях — терпіти злигодні та нестатки, аби тільки мати змогу сіяти «духовні зерна». Він виправив деякі помилки попереднього видання, вніс редакційні зміни, наблизив текст до того правописного варіанта, який був загальноприйнятим в Україні.

Папір, яким користувався друкар,- різного походження. Найчастіше зустрічається папір з філіграням у вигляді герба «Лодзя». Він вироблявся у заснованій близько 1546 р. папірні в м. Буську на Львівщині. Наявність в Апостолі буського паперу добре пояснює відомі з архівних документів взаємини друкаря з буським майстром-папірником. Помічений в Апостолі варіант буського філіграня з'явився в актових книгах Львова, Бузька і Белза в 1570 р. і перестав вживатися в 1574 р. Це пояснюють тим, що друкар закупив у буського папірника всі запаси і продукцію 1573 року.

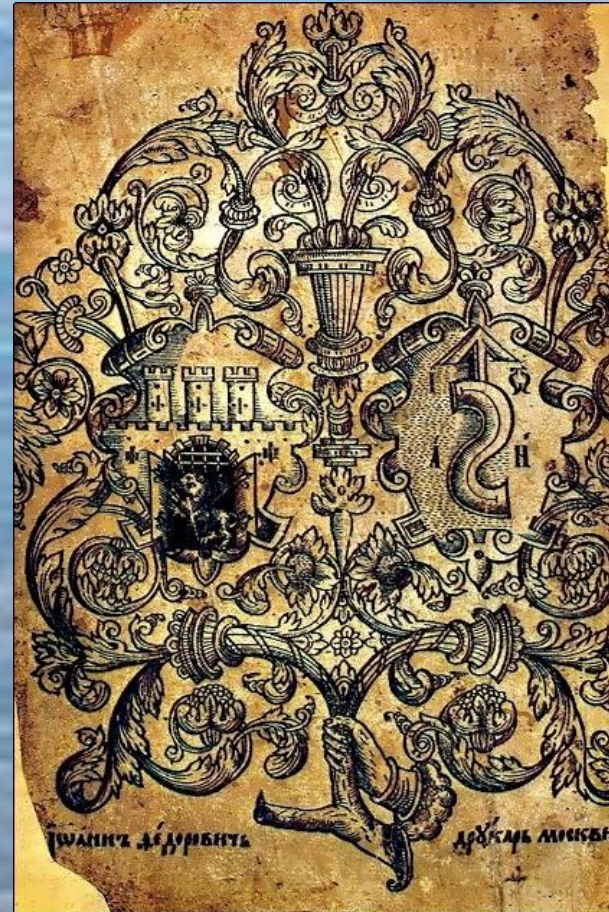
Львівський «Апостол» являє собою велику наукову й історичну цінність як первенець книгодрукування в Україні. Відомо понад 90 примірників цього видання.

**Апостол. Львів. Друкарня Івана Федорова, 1574 р.,
Типографічний герб**

- Взято з сайту Україна - це ми!
<https://we.org.ua/kultura/lvivskuj-apostol-pershodrukarya-ivana-fedorova/#jp-carousel-4519>

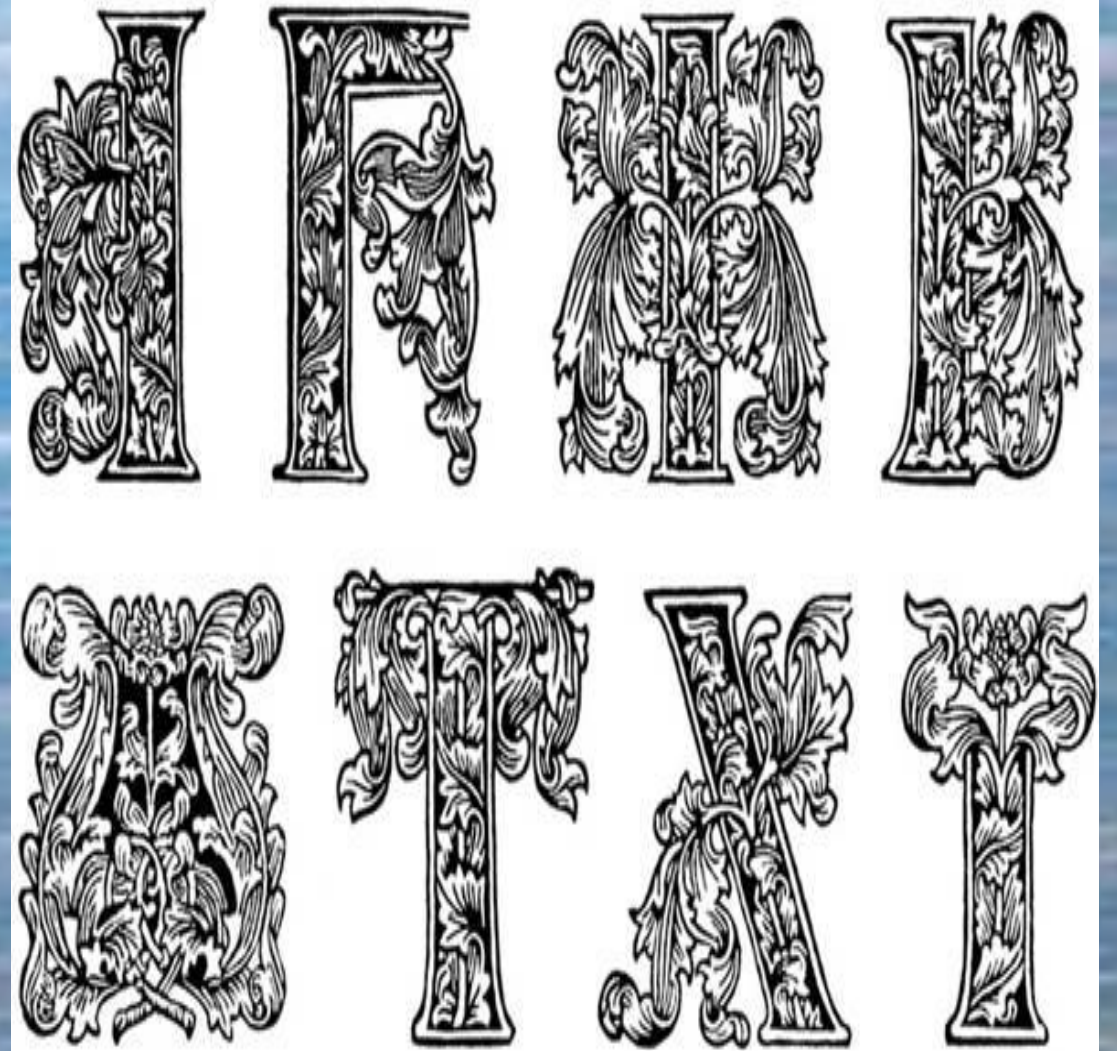
**Апостол. Львів. Друкарня Івана Федорова, 1574 р.,
Типографічний герб**

- Взято з сайту Україна - це ми!
<https://we.org.ua/kultura/lvivskij-apostol-pershodrukarya-ivana-fedorova/#jp-carousel-4523>

Апостол. Львів. Друкарня Івана Федорова, 1574 р., Заглавні літери

Взято з сайту Україна - це ми!
<https://we.org.ua/kultura/lvivskyj-apostol-pershodrukarya-ivana-fedorova/#jp-carousel-4524>

Львівський Апостол (Діяння та послання апостольські) 1574 року

Традиційно вважається найдавнішою датованою книгою, виданою в українських землях. Друкувалася книга на кошти самого Федорова, також йому допомагали львів'яни. Загалом «Апостол» – це літургійний текст для ведення православного богослужіння. Надрукований на 278 аркушах по 25 рядків тексту на кожній сторінці. Львівський Апостол Федорова мав неабияке художнє оформлення – гравюри, герби його покровителя Г. Ходкевича, зображення апостола Луки, герб Львова. Книга надрукована двома фарбами – чорною та червоною. Дзеркальний набір шрифту ретельно вивірений, рядки рівненькі. Папір вироблявся тут же, у Львові. Тираж книги – приблизно 1000 – 1200 примірників. До сьогодні збереглось відомих екземплярів лише 120. 5 з них знаходяться у відділі стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Література

1. Крип'якевич І. П. Зв'язки Західної України з Росією до середини XVII ст. К., 1953
2. Попов П. М. Початковий період книгодрукування у слов'ян. К., 1958.
3. Ісаєвич Я. Д. Першодрукар Іван Федоров та його послідовники на Україні. Львів, 1975
4. Запаско Я. П., Ісаєвич Я. Д. Пам'ятки книжкового мистецтва. Каталог стародруків, виданих на Україні. Кн. 1 (1574—1700). — Львів: Вища школа, 1981. — 136 с.
5. Немировский Е. Л. Иван Федоров. М., 1983
6. Репродукція і український переклад післямови Апостола Львівського. В кн.: Ісаєвич Я. Д. Літературна спадщина Івана Федорова. Львів, 1989
7. Опис примірників Апостола Львівського. В кн.: Ісаєвич Я. Д. Літературна спадщина Івана Федорова. Львів, 1989
8. Апостол. Иван Фёдоров. Львов. 1574. [Архівовано 23 квітня 2016 у Wayback Machine.]